

מחמץ אחר מחמץ; פירוש, הממשיך במעשה המנחה לאחר שנתחמצה – חייב לדברי הכל (לא תעשה חמץ; לא תאפה חמץ).
נראה שהוא הדין אם מוסיף החמצה על החמצת העיסה (עפ"י זבח תודה).

מסרס אחר מסרס; המנתק אברי ההולדה לאחר שכבר נכרתו (לפרש"י: מנתקם לגמרי מהגוף, זהו 'נתוק'. לתוס': כגון כורת הביצים כריתה גמורה לאחר שנכרתו חלקית, ועדיין תלויים בכיס) – חייב (ונתוק וכרות – להביא נותק אחר כורת).

ב. בכלל אזהרת הטלת מום – גרימת מום ע"י אחרים (כל מום לא יהיה בו), כגון הנחת בצק או דבילה על גבי האוון, כדי שיבוא הכלב ויטלנו.

א לרבי מאיר שדרש מכל מום דבר אחר, אין מקור לחיוב בגרמא (כן כתבו כמה אחרונים בשיטת הרמב"ם שלדבריהם פסק כר"מ ולכך השמיט חיוב בגרימת מום – עפ"י בית אפרים יו"ד עה ועוד). ואולם כמה אחרונים מפרשים שהרמב"ם פסק כחכמים (ע"ע אחיעזר ח"ב לג, ב ג).

ב. יש אומרים (עפ"י משמעות דברי הרמב"ם) שאמירה לנכרי להטיל מום, דינה כגרמא. הניח שאור על גבי עיסה והלך וישב לו, ונתחמצה – חייב (שקורא אני בו לא תעשה חמץ), ואעפ"י שלא נתחמצה אלא בצד אחד.

לפרש"י חייב גם כשלא היפך. ולפירוש התוס' יש אומרים שאינו חייב אלא בשהיפך מפני שאין זה חימוץ גמור ואין חייבים עליו בצד אחד (עפ"י צאן קדשים ועוד). ויש שפרש שגם להתוס' חייב אפילו מצד אחד, הגם שאינו אלא חמץ נוקשה (טהרת הקדש). ויש שפירש שלפי המסקנא הוי חמץ גמור, ולכך חייב בצד אחד (עפ"י שפת אמת).

דף נז

ק. א. הניח בשר על גבי גחלים בשבת – האם חייב משום צליה?

ב. הקודח בשבת חור קטן במקדח – מה דינו?

א. הניח בשר על גבי גחלים בשבת; היפך בו – חייב. לא היפך – פטור. המדובר באופן שלא נצלה כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי (שליש בישול או חצי. ערש"י ורמב"ם), שמצד אחד פטור ומשני צדדים חייב. אבל אם נצלה צליה גמורה כשיעור גרוגרת חייב אפילו לא היפך.
נצלה בשנים ושלושה מקומות ואין בכל אחד בכדי גרוגרת אלא בצירוף – תלוי הדבר בשתי הלשונות בדברי רבא, אם מצרפים אותם לשיעור חיוב.

ב. הקודח נקב במקדח, ויש בו כדי שן המפתח – חייב. ואם לאו – פטור.

יש לשמוע מהסוגיא שגם כאשר אינו ראוי לשן המפתח, אם ניקב בכמה מקומות שראויים לצירוף כדרך שעושים הנגרים כמה חורים סמוכים כדי לחברם – חייב.

עוד בדיני עשיית נקב בשבת – ע' בשבת קב.

קא. מה דינו של המחמיץ את המנחה באופנים דלהלן:

- א. מחמיץ את הפסולה.
ב. חימצה ויצאה וחזרה ושוב החמיצה (כלומר המשיך בהכנתה כשהיא מחומצת).
ג. חימצה בראשו של מזבח.
ד. מחמיץ מנחת נסכים.
ה. מחמיץ לחם הפנים.
א. המחמיץ מנחה פסולה – פטור (כל המנחה אשר תקריבו לה').
לדעת תנא דתוספתא (ו,ה). וכן מובא בירושלמי פסחים ה,ד) מחמיץ את הפסולה עובר.

ב. חימצה ויצאה ונכנסה וחימצה – נסתפק רב פפא האם נפסלה ביוצא ושוב אינו חייב משום מחמיץ שהרי חימיץ פסולה, או שמא כיון שחימצה אין מועיל בה פסול יוצא, וחייב משום מחמיץ אחר מחמיץ. ועלה ב'תיקו'.

ג. חימצה בראשו של מזבח – נסתפק רב מרי שמא אין אני קורא בו אשר תקריבו שהרי כבר הקריב, או שמא מחוסר הקטרה כמחוסר מעשה דמי ובכלל אשר תקריבו הוא. ועלה ב'תיקו'.
א. חימצה אחר שהוצת האור ברובו – ודאי פטור (עפ"י תוס').
ב. אין הדברים אמורים אלא לענין חיוב המחמיץ, אבל המנחה ודאי פסולה כיון שנתחמצה קודם הקטרה, והמקטרה עובר משום שאור בל תקטירו (חזו"א).

ד. כדברי רבי עקיבא, מנחת נסכים נתרבתה לחיוב חימוץ (כל המנחה אשר תקריבו. וה"ה לכל כיוצא בה – מנחת כהן וכהן-משיח שהן כלייל לאשים. עתוס').
התוס' כתבו שאין בדבר מחלוקת, ואולם מרש"י מבואר שרבי יוסי הגלילי חולק. והרמב"ם פסק שפטור (ע' בכס"מ ובשפ"א).

ה. לדברי רבי יוסי הגלילי, המחמיץ לחם הפנים – חייב (וכן פסק הרמב"ם). ולדעת רבי עקיבא (ורבי יאשיה) מידות היבש לא נתקדשו ולא נתקדש הלחם אלא לאחר אפיה, כאשר לש שלא בכלי שרת, כגון על גבי קטבליא, ושוב אין שייך בו חימוץ.
מבואר בגמרא שאם לש בביסה של קדש – נתקדשה. ולפי זה נראה שחייב על חימוצה אפילו לרבי עקיבא. כן כתב ב'לקוטי הלכות'. ואילו החזו"ן איש כתב שלרבי עקיבא פטור בכל אופן.

- קב. א. האם נותנים מים במנחת נסכים לצורך גיבול?
ב. האם צריכים למדוד את הסולת למנחות בעשרון של קדש? האם צריך ללוש את המנחה בכלי קדש?
א. ריש לקיש אמר שלפי דעת התנא שמרבה מנחת נסכים לאיסור חימוץ, מגבלים אותה במים וכשרה [הלכך יש מקום לאזהרת חימוץ, שאל"כ הלא מי פירות אינם מחמיצים].
א. לכאורה הוא הדין לשאר מנחות ששמנן מרובה, הרי הן כמנחת נסכים (ערש"י ותוס' ורש"ש; חזו"א כו, ט).
ב. יש לדקדק מלשון 'אומר היה ריה"ג...'. שהתנא האחר חולק וסובר שאינו מגבלה במים. כן נראה שנקט החזו"א (לה, ג. ע"ש ובסי' כו, ט) וכן הרש"ש. וכן באגרות משה (או"ח ח"ד צח).

ב. מצוה למוד הסולת בעשרון של קדש, שהרי אמרה תורה 'עשרון' (היינו כלי מדה) א"כ אין סברא לעשות של חול. אבל אין מצוה ללוש בביסה של קדש, שהרי לא אמרה תורה לעשות כלי לישא.
 ודוקא לחם הפנים ושתי הלחם שאין בהם שמן, וכמאן דאמר מדת היבש לא נתקדשה, הלכך אפשר להוציאם לכלי חול, אבל שאר מנחות הנבללות בשמן, כיון שנתקדש השמן בכלי הלה, הלכך לישתן ועריכתן בכלי קדש וכמו ששינו להלן צו.
 על משיחת הכלים מבפנים או אף מבחוץ – ע"ע להלן צ.

דפים נז – נח

קג. א. אלו דברים נכללים באיסור הקטרת דבר שממנו לאשים?
 ב. המעלה שאור ודבש או שירים לכבש, האם חייב?
 ג. אלו הבדלים יש בין שאור לדבש לענין הקרבנות?
 ד. המקטיר שאור ודבש פחות מקומץ; פחות מכזית; תערובת שאור עם מצה – האם חייב?
 ה. המעלה משאור ומדבש בתערובתן על גבי המזבח – מה דינו?
 ו. האם שתי הלחם יכולים לבוא בנדבה, ע"י היחיד או הציבור?
 א. כתיב כי כל שאר... לא תקטירו ממנו אשה לה' – ודרשו: כל שממנו (קרב) לאשים, הרי הוא בכל תקטירו. בכלל זה בשר חטאת ואשם ושלמים, שירי המנחות. וכן שתי הלחם ולחם הפנים, הגם שאין מגופם דבר הנקטר לאשים, אעפ"כ נחשבים כ'דבר שממנו לאשים' מפני הכבשים והבזיכים הקרבים עמהם ומתירים אותם.

המקטיר שיירים על המזבח אינו לוקה, מפני שה'לאו' שבתורה אינו מפורש אלא על שאור ודבש, ואילו שיריים אינו אלא איסור תורה בלא מלקות (עפ"י כסף משנה איסור"מ ה, ד עפ"י לשון הרמב"ם; שו"ת הרדב"ז ח"ו לשונות הרמב"ם פז).
 לדברי כמה מהראשונים נראה מהתוספתא (מכות ד) שלוקה (ע' ראב"ד הל' ע"ז ג, ט ורמב"ן בספר המצוות ל"ת ד שכל הלאוין המנויים בתוספתא שם, לוקים עליהם).
 נחלקו תנאים בקרבנות שאין בהם דברים שנקטרים לאשים, כגון חטאת העוף שאין למזבח אלא דמה (רב חסדא), וכן לוג שמן של מצורע, שאין בו כלל חלק מזבח (רב) – לרבי אליעזר פטור ולרבי עקיבא חייב. הלכה כרבי עקיבא. הלכך בכלל איסור זה להקריב מבשר חטאת העוף ומלוג שמן של מצורע (איסורי מזבח ה, ד).

ב. המעלה לכבש שאור או דבש – חייב (ואל המזבח לא יעלו – לרבות כבש כמזבח).
 המעלה דבר שממנו לאשים לכבש – רבי יוחנן מחייב, שגם אלו בכלל הריבוי. ורבי אלעזר פטור (כי כל שאר וכל דבש... קרבן ראשית תקריבו אתם לה' – אותם הוא שריבה לך כבש כמזבח, ולא שיריים).

ג. השאור הותר מכללו במקדש. כלומר יש דבר אחר שהותר להקרב עמו על המזבח – שני כבשי עצרת הבאים עם שתי הלחם. מה שאין כן דבש, אעפ"י שהביאו גוזלות עם הביכורים – אינם מחובת ביכורים אלא עיטור להם.
 הדבש הותר בשירי מנחות (ללושם או לטגנם בדבש) ולא שאור.